

HANDIKAPP FÖRBUNDEN

Sundbyberg 2013-01-10

Dnr.nr:
U2012/5989/UC

Vår referens:
Maryanne Rönnersten

Utbildningsdepartementet
Enheten för ungdoms-
politik och det civila
samhället
103 33 Stockholm

Remissvar: Folkbildningens samhällsvärden – En ny modell för statlig utvärdering, SOU 2012:72

Handikappförbunden

Handikappförbunden är ett partipolitiskt och religiöst obundet samarbetsorgan för rikstäckande handikappförbund. Vår vision är ett samhälle för alla, där alla människor är delaktiga på lika villkor. Ett samhälle där människor möts med respekt oavsett funktionsförmåga. Ett samhälle som tillvaratar människors olikheter och rättigheter, och därför är ett rikt samhälle. Handikappförbunden representerar 38 medlemsförbund med sammanlagt knappt 400 000 enskilda medlemmar.

Sammanfattning

Folkbildningen har varit och är viktig för människor med funktionsnedsättning, på både individ- och gruppnivå. Folkbildningens nuvarande syften bör finnas kvar som utgångspunkter för folkbildningens inriktning. Syftena behöver dock kompletteras med ytterligare grundläggande aspekter om bland annat tillgänglighet, mänskliga rättigheter, mångfald och folkhälsa.

Föreslagna områden för indikatorer behöver kompletteras med "grupputveckling och gruppnytta". En interdepartemental arbetsgrupp måste bestå av representanter för folkbildningens alla syften. Utvärderingsuppdrag måste läggas ut på relevanta myndigheter.

Bakgrund

Folkbildningen har alltid haft en bärande roll för funktionshindersrörelsen genom att erbjudit viktiga redskap som möjliggjort samvaro och utveckling. Människor med funktionsnedsättning har träffats i studiecirkel för att utbyta erfarenheter och på så sätt stärka och stötta varandra. Taktik och arbetsmetoder har diskuterats fram för hur funktionshindersföreningarna ska kunna agera intressepolitiskt. Många studiematerial har tagits fram i samarbete mellan funktionshindersrörelsen och något studieförbund. Genom särskilda bidrag för korta kurser vid folkhögskolor har kurser om flera dagar kunnat hållas, särskilt viktigt i de delar av landet där avstånden är stora och när frågor behöver fördjupas.

Folkbildningen är viktig på flera nivåer. För individer och grupper genom erfarenhetsutbyte, identifikation och personlig utveckling över gemensamma frågeställningar. För funktionshindersrörelsen – och därmed också för samhällets utveckling – genom att ge redskap för viktiga intressepolitiska insatser på lokal, regional och nationell nivå.

Folkbildningen ger också möjligheter till livslångt lärande. Detta är särskilt viktigt för de grupper av personer med funktionsnedsättning som på grund av funktionsnedsättningen art kanske inte kan ta del av samhällets övriga utbud av utbildningar. Folkbildningen är ett nödvändigt komplement till det övriga utbildningsväsendet och kan med fog sägas bidra till samhällsnyttan.

Handikappförbundens synpunkter på förslagen

Avsnitt 5.1 Syftena fungerar i huvudsak väl

Utredningen föreslår att verksamhetens fyra befintliga syften ska kvarstå men att de sju verksamhetsområden som från år 2006 ersatte målgrupper, ska tas bort. Handikappförbundens ställer sig bakom att syften ska finnas kvar som utgångspunkter för folkbildningens inriktning. Syften öppnar upp för både bredd och fördjupning inom områden som gäller demokrati, empowerment, utbildning och delaktighet i kulturlivet. Den hittillsvarande uppdelningen i syften

och verksamhetsområden har delvis varit komplicerande då det varit svårt att särskilja syften och verksamhetsområden.

Kompletterande syften

Om de sju verksamhetsområdena tas bort försvinner dock områden som är grundläggande för utvecklingen av det svenska samhället. Det gäller frågor om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, mångfald, mänskliga rättigheter, folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa. Handikappförbunden anser därför att de befintliga syftena behöver kompletteras med ytterligare tre. Sammantaget blir då folkbildningens syften att:

- Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- Bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället,
- (Nytt) Säkerställa att alla verksamheter inom folkbildningen alltid är tillgänglig för människor med funktionsnedsättning vad gäller miljöer, information och kommunikation
- (Nytt) Bidra till förverkligandet av mångfald och mänskliga rättigheter
- (Nytt) Bidra till folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa.
- Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

En viktig förutsättning för att ovanstående syften ska kunna uppfyllas är att statsbidragen till folkbildningen fördelas utifrån principer som underlättar möjligheterna att nå nya grupper.

Avsnitt 5.3 Indikatorer för utvärdering av folkbildningens kvaliteter

Funktionsnedsättningar kan ta sig många olika uttryck som till exempel kan gälla fysiska, psykiska eller intellektuella funktioner, att leva med kronisk sjukdom eller ha begränsningar i kommunikationsförmågan. Att mäta och utvärdera folkbildningens effekter måste därför handla om att sätta folkbildningens syften i relation till olika individers och gruppers förutsättningar och utveckling över tid.

Utredningen förordar ”indikatorer som tar fasta på mer långsiktiga, komplexa samband av folkbildningen, och som kan förväntas tillföra

kvalitativt ny kunskap om hur folkbildningen uppfyller de syften för anslaget som riksdagen gett." Som exempel på dylika indikatorer anges

- Samhällsnytta
- Individutveckling
- Socialt kapital
- Kulturell delaktighet

Om dessa indikatorer ska användas måste de kompletteras med "grupputveckling och gruppnytta". Folkbildning handlar inte om individuella studier, utan om studier, utveckling och bildning i interaktion med andra. Därför är grupperns utveckling och nytta nödvändiga komponenter om ovanstående typ av indikatorer ska användas.

Avsnitt 5.4 Folkbildningsutredningens förslag

Utredningen föreslår att "kommande utvärderingar av folkbildningen genomförs av två statliga analysmyndigheter, på uppdrag av en interdepartemental arbetsgrupp."

Den interdepartementala arbetsgruppen

Arbetsgruppen föreslås vara sammansatt utifrån principen att täcka de politikområden där folkbildningens samhällsvärden i första hand kan realiseras: utbildning, arbetsmarknad, kultur, folkhälsa och civilsamhälle.

Handikappförbunden menar att detta inte räcker. Den interdepartementala arbetsgruppen måste ha en sammansättning som speglar samtliga områden inom folkbildningens syften. Därför behövs också - i enlighet med våra ovanstående förslag till kompletteringar av folkbildningens syften - representation och kunskap från departement som arbetar med mänskliga rättigheter, mångfald och integration. Inom arbetsgruppen måste därutöver finnas sådan kunskap att funktionshindersperspektivet alltid beaktas.

Analysmyndigheter

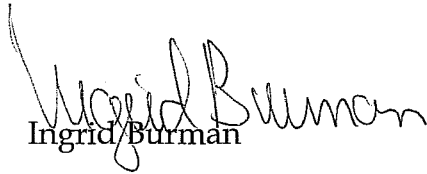
Utredningen föreslår att "Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering", IFAU, och "Myndigheten för kulturanalys" ska genomföra kommande utvärderingar.

Handikappförbunden anser att denna lösning kan bli alltför smal, särskilt med de kompletterande folkbildningssyften vi föreslår. Det finns också en risk att de båda analysmyndigheternas inriktning på sikt kan leda till att folkbildningens inriktning snävas in.

Det är viktigt att slå vakt om folkbildningens bredd. Den interdepartementala arbetsgruppen bör därför - utifrån arten av det område som ska utvärderas - lägga ut utvärderingsuppdragen på relevanta myndigheter och inte bara på de två föreslagna.

Med vänlig hälsning

Handikappförbunden

Ingrid Burman

Ordförande